

RAPORT Z KONFERENCJI

NEUF 2007: Nowa Energia - User Friendly

18 października 2007 r., Warszawa

Organizatorzy:

Partnerzy:

Towarowa Giełda Energii SA

W dniu 18 września 2007 r. w Pałacu Prymasowskim (ul. Senatorska 13/15), odbyła się konferencja pt. **”NEUF 2007: Nowa Energia - User Friendly”**, zorganizowana przez firmę Procesy Inwestycyjne Sp. z o.o. oraz Stowarzyszenie ETA przy współpracy partnerów strategicznych: ABB, RWE STOEN, Landis&Gyr, TGE, Winuel, Infovidematrix.pl, Elektrociepłownia Zielona Góra, EPC S.A., WestLB Bank S.A. oraz ENION S.A.

Spotkanie zgromadziło przeszło 100 uczestników oraz miało unikalny charakter, szczególnie ze względu na uczestnictwo wysokich przedstawicieli trzech Dyrektoratów Generalnych Komisji Europejskiej - DG Regio, DG TREN i DG Competition, co umożliwiło bezpośredni kontakt i możliwość uzyskania odpowiedzi na ważne pytania związane z konkurencyjnym rynkiem i jego wpływem na strategię rozwoju przedsiębiorstw. **Konferencję poprowadziła p. Marina Coey, Prezes Zarządu firmy Procesy Inwestycyjne Sp. z o.o.**

Następujący eksperci wzięli udział w konferencji w charakterze prelegentów:

- **Derek Taylor**, DG TREN - „An Energy Policy for Europe.”
- **Manfred Beschel**, DG Regio
- **Kristóf Kovács**, DG Competition - „Competition on European energy markets – the view from Brussels”
- **Jean-Marie Devos**, Sekretarz Generalny, Eurogas - “Eurogas activities, organisation - *Proposed third liberalisation package*”
- **Paweł Poncyljusz**, Wiceminister gospodarki, Ministerstwo Gospodarki
- **Andrzej Kania**, Ministerstwo Gospodarki - „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku”
- **Krzysztof Żmijewski**, Przewodniczący Społecznej Rady Konsultacyjnej Energetyki - „BIAŁE CERTYFIKATY - propedeutyka”
- **Jacek Biedrzycki**, Urząd Regulacji Energetyki - “Rola Regulatora na konkurencyjnym rynku”
- **Guenter Pauritsch**, Starszy Ekspert ds. Energii elektrycznej, E-control Austria - „The Role of the Regulator in a Competitive Electricity Market”
- **Inga Konstantinaviciute**, Ekspert ds. energetyki, Lithuanian Energy Institute
- **Grzegorz Onichimowski**, Prezes Zarządu, Towarowa Giełda Energii S.A.
- **Mirosław Gryszka**, Prezes Zarządu, ABB Polska S.A.
- **Andrzej Lipko**, niezależny ekspert ds. energetyki

- **Tomasz Chruszczow**, Związek Pracodawców „Polski Szkło” - „Energetyka a przemysł – wóz albo przewóz. W jakim stopniu przemysł może uczestniczyć w osiągnięciu celów 3 x 20% + 10%”
- **Marek Chodorowski**, Prezes Zarządu, ELNORD S.A. - “Jak usprawnić funkcjonowanie wewnętrznego rynku energii”
- **Adam Klimpel**, EPC S.A. - „INFRASTRUKTURY KRYTYCZNE w elektroenergetyce”
- **Andrzej Szymański**, Prezes Zarządu, Landis&GYR - „Systemowe rozwiązania dla przemysłu i energetyki - doświadczenia polski i nie tylko”
- **Marek Branicki**, Prezes Zarządu, Infovide-Matrix.pl - „Rewolucja czy transformacja? Rola nowych technologii IT w sektorze energetycznym po 1 lipca 2007– inspiracje dla sektora energetycznego”
- **Janusz Moroz**, RWE STOEN S.A. - „Obsługa klienta kluczem do konkurencyjności RWE Stoen”

Tematyka konferencji była niezwykle ważna i aktualna i jednocześnie dokładnie odzwierciedliła nurt dyskusji toczącej się w Unii Europejskiej na poziomie ekspertów z sektora energetycznego oraz przemysłowego, dotyczącej - z jednej strony - strategicznej kwestii narodowego bezpieczeństwa energetycznego, a z drugiej - zmieniających się warunków uczestnictwa w rynku, z punktu widzenia zarówno odbiorców końcowych jak i dostawców. Zaproponowaliśmy forum, na którym przedstawiciele energetyki i przemysłu mogli dokonać wymiany poglądów i doświadczeń dot. **efektywności energetycznej, konkurencyjnego rynku oraz dywersyfikacji paliw.**

Ponadto, konferencja stworzyła okazję do dyskusji **co dokładnie oznacza dla sektora elektroenergetycznego „Europejski Pakiet Energetyczny”**, jakie mechanizmy mogą być wdrożone w celu budowania konkurencyjnego rynku. Głównymi punktami dyskusji były m.in. **liberalizacja rynku energii (lipiec 2007 r.), mechanizmy realizacji polityki energetycznej , udział energii z ze źródeł odnawialnych i rozproszonych w rynku.**

Konferencję otworzył prof. Krzysztof Źmijewski, który podkreślił, iż wydarzenie to po raz pierwszy pozwala na bezpośrednie spotkanie z przedstawicielami trzech Dyrektoratów Generalnych Komisji Europejskiej - Derekiem Taylorem z DG TREN, Manfredem Beschelem z DG REGIO oraz - po raz pierwszy w Polsce - Kristofem Kovacsem z DG

Competition. Podkreślono również, iż te DG są dla Polski przyjaciółmi i że mają najlepsze interesy Polski na uwadze.

Po tym wstępie głos zabrał dr Derek Taylor, który przedstawił obecną sytuację w sektorze energetycznym na obszarze całej Unii Europejskiej oraz politykę rozwoju sektora energetycznego do roku 2020 przewidzianą przez Komisję Europejską. Przedstawione zostały szczegółowe cele dotychczasowej polityki energetycznej oraz dokumenty wspierające. Następnie wskazano, że polityka energetyczna ma spełniać 3 podstawowe funkcje, a mianowicie powinna zapewnić bezpieczeństwo energetyczne, konkurencyjność oraz zrównoważony rozwój. Natomiast wskazując na potrzeby inwestycyjne europejskiego sektora energetycznego, które wynoszą ok. 9 miliardów EURO do roku 2030, p. Taylor podkreślił, iż jest ogromne pole do rozwoju i usprawnienia funkcjonowania tego obszaru. Odnosząc się natomiast do kwestii emisji gazów cieplarnianych, a w szczególności CO₂, podkreślono, iż niezbędne jest ograniczenie tych emisji na skalę całej Unii.

Opisując natomiast sytuację energetyczną Europy, p. Taylor przedstawił program rozwoju energetycznego, a w szczególności III Pakiet energetyczny odnoszący się do utworzenia pan-europejskiego rynku wewnętrznego. Przedstawiając zagadnienie efektywności energetycznej, wskazano dokumenty przyjęte przez Komisję w tym zakresie oraz stan wdrożenia przez kraje członkowskie szeregu istotnych dyrektyw. W zakresie działań nadchodzących przedstawiono w szczególności dyrektywę o odnawialnych źródłach energii (która powinna wejść w życie w grudniu 2007 r.), wniosek dotyczący uruchomienia Biura Obserwatorium Energetycznego (planowanym terminem ustanowienia tego ciała jest II semestr 2007 r.). Powrócono również do zagadnienia emisji CO₂, w ramach czego podkreślona została istota nowej dyrektywy nt. europejskiego Planu Handlu Emisjami, a także dyrektywy ustanawiającej ramy legislacyjne wychwytywania oraz składowania CO₂.

Podsumowując, dr Taylor wskazał, iż zagadnienia z obszaru energetyki zyskują na wadze na skalę globalną. W Europie sytuacja ta jest spowodowana - po części - coraz większymi obawami o bezpieczeństwo dostaw i konkurencyjności europejskiego sektora przemysłowego. Podkreślono, że rozpoczęła się „Wielka Debatę Energetyczną” oraz że warto rozważać politykę energetyczną Unii Europejskiej nie tylko w kontekście liczb, ale również w kontekście praktycznego oddźwięku wymaganych działań.

Po tej prezentacji przedstawiono p. Taylorowi pytanie o możliwość dostosowania celu 3 x 20 do faktycznych warunków panujących w polskim sektorze energetycznych (w szczególności w zakresie zwiększenia limitu emisji CO₂). W odpowiedzi p. Taylor podkreślił, iż dla każdego państwa członkowskiego byłoby dużym błędem nie osiągnąć cele w zakresie efektywności energetycznej. Jeśli zostanie to faktycznie osiągnięte, to również cel ograniczenia emisji CO₂ o 20% do 2020 będzie częściowo osiągnięte. Odnosząc się natomiast do specyfiki polskiego sektora energetycznego oraz dużego w nim udziału węgla, p. Taylor wskazał, iż prawdopodobne jest że cel unijny nie zostanie w pełni osiągnięty. Są jednak sankcje za nie wywiązanie się państwa członkowskiego z zatwierdzonych obowiązków - jeśli więc powyższy cel ten nie zostanie osiągnięty, to Komisja może pozwać dane państwo członkowskie do sądu; praktyka pokazuje, że w takich sytuacjach sąd orzeka na rzecz największej efektywności energetycznej i korzyści dla środowiska naturalnego oraz nakłada na państwa członkowskie dotkliwe sankcje.

Po tej wypowiedzi głos zabrał prof. Żmijewski, który podkreślił istotę dyskusji z Komisją Europejską w zakresie polityki energetycznej oraz realnego kształtu zobowiązań, które mogą być przez Polskę podjęte.

Następnie Paweł Poncyljusz, wiceminister gospodarki, przedstawił stanowisko Ministerstwa Gospodarki. Podkreślone zostało, że oczekuje się od Polski wielkiego skoku, który wpłynie na Polaków i na konsumentów oraz który osłabi konkurencyjność polskich przedsiębiorstw. Ministerstwo zgadza się, że cele unijne odzwierciedlają globalne tendencje i kierunki rozwoju, natomiast wyraził wątpliwość co do tego czy Polska jest gotowa na podjęcie tego wyzwania. Wskazano natomiast, że w chwili obecnej przygotowywane są w Ministerstwie Gospodarki rozporządzenia wykonawcze odnoszące się do odnawialnych źródeł energii i kogeneracji, które niewątpliwie przyczynią się do zbliżenia się do celu 3 x 20. W ostatnich latach polska energetyka była o krok wstecz w porównaniu do standardu europejskiego, ze względu na to, że Polska startuje z innego poziomu niż kraje tzw. „starej Unii.” Wielkim wyzwaniem dla Polski i rządu jest zapewnienie dostępu do energii elektrycznej dla każdego do roku 2011, kiedy moce dostępne na rynku zrównają się z faktycznym zapotrzebowaniem. Jest to kwestia rozwiązań systemowych w zakresie całokształtu działań inwestycyjnych - zarówno budowy nowych bloków jak i modernizacji starych. Minister Poncyljusz wyraził wiarę w to, iż osiągnięcie celów 3 x 20 jest możliwe w

dalszej perspektywie; natomiast, jeśli oczekiwane będzie, że te cele zostaną osiągnięte w krótkim okresie czasu, to nie pozostanie to bez wpływu na polskie przedsiębiorstwa.

W odpowiedzi na to przemówienie, p. Manfred Beschel przedstawił zadania DG Regio jako umożliwienie jak najbardziej efektywnego rozwoju Polski i jej regionów. Polityka energetyczna stała się w ostatnich czasach bardzo istotna na poziomie europejskim, a w szczególności dla Polski. DG Regio ma na celu stworzenie synergii pomiędzy celami Unii oraz rzeczywistymi możliwościami i kierunkami rozwoju państw członkowskich, w tym przypadku Polski. Wskazano, że w okresie 2007 - 2013 Polska jest największym beneficjentem środków strukturalnych w zakresie osiągnięcia celów energetycznych, z potencjalnym dofinansowaniem rządu 2 miliardów EURO. Następnie p. Beschel wyraził nadzieję, że w ramach konferencji będzie możliwość przedyskutowania rzeczywistych potrzeb przedsiębiorstw z sektora energetycznego. Odnosząc się natomiast do tego jak skutecznie wdrożyć politykę europejską w zakresie energetyki, wskazano, że bardzo istotne jest stworzenie konkurencyjnego rynku, który będzie przynosił ogromne korzyści zarówno dla konsumentów jak i dla całej gospodarki krajowej. Konkludując, p. Beschel podkreślił, iż DG Regio wspiera inwestycje w zakresie wdrożenia nowych technologii w sektorze energetycznym, a także głęboko wierzy w istotę stosowania odnawialnych źródeł energii. Jeśli narzędzia te zostaną wdrożone, to osiągnie się konkurencyjność nie tylko na skalę Polski, lecz również na skalę europejską.

Następnie p. Beschel podkreślił strukturę środków i funduszy przeznaczonych dla Polski w w/w okresie. Wskazano, że praktycznie każdy program lokalny przewiduje środki na rozwój lokalnych bądź regionalnych rynków energetycznych, w szczególności na modernizację lokalnych sieci energetycznych. Na podsumowanie wyrażono pogląd, że skuteczna realizacja polityki energetycznej niewątpliwie wesprze rozwój socjalny i gospodarczy Polski.

Odnosząc się do tego przemówienia, p. Poncyljusz wyjaśnił, że właśnie przeprowadzono konsolidację największych źródeł mocy co do których istnieje perspektywa ich polepszenia oraz osiągnięcia większej efektywności energetycznej. Natomiast wskazano, że do skutecznej realizacji każdego przedsięwzięcia potrzebne są trzy rzeczy: ludzie, pomysły oraz pieniądze. Wyrażono pogląd, że ludzie są, pomysły są, natomiast potrzebne są ramy legislacyjne pozwalające na szybkie i efektywne rozstrzygnięcie kwestii z zakresu energetyki

(np. czy dana linia energetyczna powinna być umieszczona w danym miejscu). Obecnie decyzje w takich kwestiach podejmowane są w ramach długotrwałych, zmuśnych procedur, często kończących się długoletnimi procesami sądowymi. Jeśli zajdą zmiany w tym zakresie, to niewątpliwie możliwość osiągnięcia celów unijnych będzie bardziej realna.

Komentując natomiast to stwierdzenie, p. Beschel podkreślił, iż wnioski rozpatrywane są przez DG Regio bardzo szybko i w 99% pozytywnie, zwłaszcza jeśli dany projekt kładzie duży nacisk na aspekty środowiskowe (wskazano dla przykładu projekt z województwa lubelskiego dotyczący budowy lotniska, w ramach którego podjęto działania zmierzające do ochrony supła perłowego - gatunku wiewiórki zamieszkującego teren planowanej inwestycji). Ponadto wyrażono wiarę w możliwość uproszczenia procedur, w wyniku czego Polska ma szansę na rozwój w którym energetyka będzie miała kluczową rolę.

Następnie głos zabrał p. Kristof Kovacs z DG Competition, który przedstawił europejską perspektywę jeśli chodzi o konkurencyjność rynku energetycznego. Zgodnie z wynikami badań sektorowych, europejski sektor energetyczny wykazuje się dużą koncentracją rynkową, nieadekwatnym unbundlingiem dostaw i sieci, nieadekwatnymi mechanizmami bilansującymi, a także brakiem integracji oraz przejrzystości. Przedstawione zostały dane wskazujące na to, że ceny w krajach z unbundlingiem własności są bardziej konkurencyjne. Zgodnie natomiast z w/w badaniami oraz przeglądem rynku wewnętrznego istnieją 3 kategorie środków naprawczych - prawo konkurencji, a także narzędzia strukturalne i regulacyjne składające się na III pakiet legislacyjny. Propozycje legislacyjne przyjęte w zeszłym tygodniu przez Komisję Europejską SA wynikiem dwuletniego procesu rewizyjnego mającego na celu osiągnięcie zintegrowanego rynku, w ramach którego sieci kierowałyby się interesami konsumentów europejskich.

Propozycje z 19 września mają na celu ostateczne ustanowienie wewnętrznego (europejskiego) rynku energii. Wśród kluczowych postanowień można wymienić efektywne rozdzielenie wytwarzania i dostaw z sieci, zwiększenie niezależności Regulatorów, ustanowienie nowego mechanizmu współpracy regulacyjnego (ACER), bardziej efektywne funkcjonowanie rynku, a także zwiększona współpraca pomiędzy Operatorami Sieci Przesyłowych (ENTSO). Podkreślono, że efektywny unbundling jest konieczny do osiągnięcia równej pozycji graczy rynkowych. Można tutaj mówić przede wszystkim o unbundlingu własnościowym (wersja preferowana) w sektorach energii elektrycznej i gazu

(jeśli chodzi o przesył). Koncepcja ta zakłada, że ten sam podmiot nie może jednocześnie kontrolować przedsięwzięcia dostaw lub produkcji i mieć prawa z zakresu TSO (Operatora Sieci Przesyłowej). Ponadto, w stosunku do zarówno spółek publicznych jak i prywatnych miałyby być stosowane te same zasady.

Kristof Kovacs podkreślił również kluczową rolę zwiększenia praw Regulatorów oraz zharmonizowania ich działań na skalę europejską. Według nowego podejścia miałyby być jeden regulator sektorowy, który byłby prawnie, finansowo i funkcjonalnie wyodrębniony od aparatu administracyjnego państwa. Zwiększenie praw regulacyjnych zakładałoby natomiast monitorowanie zgodność z zasadami TPA oraz szereg innych szczegółowych obowiązków. Ponadto, przedstawiona została koncepcja Agencji ds. Współpracy Europejskich Regulatorów, a także rola Europejskiej Sieci Operatorów Sieci Przesyłowych (ENTSO), która miałaby na celu rozwój rynku i kodów technicznych, działania badawcze i innowacyjne wspólnego zainteresowania, a także koordynację operowania siecią (zarówno na poziomie europejskim jak i na poziomie regionalnym) i planowanie inwestycji.

Na podsumowanie prezentacji przedstawione zostały 4 główne instrumenty stosowane przez europejskie prawo konkurencji w celu kontrolowania rynków energii państwa członkowskich oraz podkreślono, iż oddziaływanie tych narzędzi wspierane jest na bieżąco również przez obserwację rynku ze strony DG Competition.

Po tej prezentacji głos zabrał p. Andrzej Kania, Dyrektor Departamentu Energetyki w Ministerstwie Gospodarki, który przybliżył obecnym na sali politykę energetyczną Polski do 2030 r. Celami strategicznymi tej polityki są: zapewnienie bezpieczeństwa dostaw, konkurencyjności gospodarki oraz zrównoważonego rozwoju (poprzez wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym, poprawę efektywności energetycznej oraz rozwój nowych technologii). Natomiast wskazano również na 3 kluczowe (sporne) kwestie, a mianowicie nadzór nad operatorami systemów przesyłowych, realizację celów 3x20 oraz akceptację polityczną i społeczną energetyki jądrowej prowadzącą do podziału kompetencji w tym zakresie. Podkreślono, że trwają dyskusje nad III pakietem legislacyjnym i w szczególności nad kwestią unbundlingu. Fundamentalną kwestią jest równowaga pomiędzy zrównoważonym rozwojem krajowej gospodarki oraz spełnieniem celów postawionych przez Komisję Europejską w ramach programu 3 x 20. Osiągnięcie celów

określonych w tej polityce są kosztowne i należy zatem działać zgodnie z realnymi możliwościami.

W swojej prezentacji Gunter Pauritsch, reprezentant regulatora austriackiego, E-control, przedstawił uczestnikom konferencji sytuację na austriackim rynku energii oraz rolę Regulatora na tym rynku. Pokazane zostały dane liczbowe dotyczące aktualnego stanu sektora energetycznego. Przedstawiona została ponadto geneza liberalizacji rynku (rozpoczęta w 1999 r.). Model rynku austriackiego skonstruowany jest w sposób podobny do rynków skandynawskich. Omówiona została w szczególności organizacja Energie-Control Commission, która jest niezależnym podmiotem założonym przez Sędziego Sądu Najwyższego Austrii oraz która ma za zadanie m.in. polepszenie warunków funkcjonowania operatorów sieci, określenie taryf, a także orzekanie w sprawach dotyczących uzasadnienia odmowy dostępu do sieci. Następnie przedstawione zostały struktura i zadania E-control, które obejmują m.in. monitorowanie oraz nadzorowanie graczy rynkowych pod względem stosowania się do regulacji.

Przybliżając dalej charakterystykę austriackiego rynku wskazano, że funkcjonuje on w oparciu o zasady niedyskryminacji, efektywności, a także efektywnego pod względem kosztowym dostępu do sieci. Podkreślono, że liberalizacja tego rynku ma swoje koszty, ale również zalety. P. Pauritsch podkreślił na tej podstawie, iż kluczowe jest aby polityka energetyczna oraz harmonogram regulacji energetyki były przejrzyste oraz odrębne. Ponadto, położono nacisk na istotę tego aby decyzje ciała regulującego były wiążące i wdrażane w życie oraz na znaczącą rolę pielęgnowania konkurencji oraz wprowadzenia unbundlingu w procesie kształtowania efektywnego rynku energii.

Następnie wystąpił p. Mirosław Gryszka, Prezes Zarządu ABB Polska, który przedstawił zagadnienia o kluczowej wadze dla polskiego sektora energetycznego. Omówiono zagadnienie potrzeb inwestycyjnych Polski oraz wpływu globalnej sytuacji na planowanie i kształt tych inwestycji. Wskazano w szczególności na rozwój mocy produkcyjnych oraz na fakt, iż de facto nie są przeprowadzane inwestycje ze względu na lęk przed niską stopą zwrotu. Dużą barierą rozwoju sektora energetycznego w Polsce jest nacisk na cenę - często brana pod uwagę w większym stopniu niż specyfikacje techniczne wskazane w dokumentach przetargowych - podczas przetargów. Ponadto, nietolerowanie są klauzule cenowe, które często nie są brane pod uwagę przez oferentów pomimo tego, że włączenie

takich klauzul mogłoby przynieść korzyści zarówno dla nich jak i dla zamawiającego. Podkreślone zostało znaczenie rozdziału funkcji produkcyjnej od funkcji przesyłowej. Podsumowując to spotkanie, p. Marina Coey, Prezes Zarządu firmy Procesy Inwestycyjne Sp. z o.o. stwierdziła, że zarówno producenci jak i podmioty dystrybuujące wolą poruszać się na konkurencyjnym rynku.

Z kolei prezentacja p. Grzegorza Onichimowskiego, Prezesa Zarządu Towarowej Giełdy Energii, zadała istotne pytanie: czy można mówić o konkurencji na rynku energetycznym gdy istnieje tylko jeden właściciel? Wskazano na stałe tendencje do dalszej administracyjnej konsolidacji, a także na fakt, iż jednolita koncepcja IPO zakładająca utrzymanie kontroli Skarbu Państwa nie sprzyja rozwojowi konkurencji. Podkreślono również, że alternatywą dla tej negatywnej sytuacji jest sprzedaż większościowych pakietów różnym inwestorom branżowym. Natomiast wprowadzenie przejrzystej sytuacji regulacyjnej jest koncepcją znacznie bardziej efektywną i korzystną dla Polski niż skupianie uwagi tylko i wyłącznie na kwestii własności. Ponadto, podsunęto myśl, że bardzo wskazane byłoby wprowadzenie niezależnych instytucji rozliczeniowych rozliczających funkcjonowanie rynku bilansującego. W zakresie rynku terminowego taką instytucją mogłaby być Izba Rozliczeniowa Energetyki, natomiast w ramach rynku dnia następnego oraz bieżącego byłaby to Towarowa Giełda Energii.

Istotne jest ponadto, aby utworzone zostały wiarygodne (rynkowe) ceny energii elektrycznej - ceny odniesienia - dla różnej długości kontraktów terminowych. Ponadto, kluczowe jest uruchomienie Rynku Dnia Bieżącego, który by umożliwił dobilansowanie portfeli handlowych graczy rynkowych za pośrednictwem giełdy energii, a także wprowadzenie zmian w mechanizmie bilansującym (m.in. likwidacja subsydiowania skróśnego oraz wprowadzenie neutralności finansowej Mechanizmu Bilansującego). W zakresie giełdy energii wskazano natomiast na następujące kierunki rozwoju: giełda powinna funkcjonować jako niezależna spółka giełdowa, a w tym kontekście konieczne jest zwiększenie płynności na rynkach prowadzonych przez TGE. Natomiast w obszarze międzynarodowym konieczna jest rozbudowa połączeń międzysystemowych z sąsiednimi rynkami, a także rzeczywista implementacja koncepcji market coupling w stosunku do rynku polskiego.

W następnej prezentacji przedstawiciela Urzędu Regulacji Energetyki przedstawiona została rola regulatora na konkurencyjnym rynku. Przybliżona została definicja konkurencyjnego rynku sformułowana w 2000 r. przez ówczesnego Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, p. Leszka Juchniewicza. W odniesieniu natomiast do kwestii otwarcia rynku z dniem 1 lipca 2007 r. wskazano, że nastąpiło to jedynie teoretycznie, podczas gdy praktyka pokazuje co innego. Przedstawione zostały także funkcje Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w Polsce w zakresie tworzenia i doskonalenia zasad funkcjonowania rynku energii. Natomiast w kontekście europejskim można mówić o roli Prezesa URE jako podmiotu przyspieszającego liberalizacji i integracji rynków.

Natomiast prezentacja wiceprezesa zarządu RWE STOEN, p. Janusza Moroza, skierowana była na rozważenie, czy bardziej istotna jest obsługa, czy cena. Wskazano, że RWE ma 20 mln odbiorców jeśli chodzi o energię elektryczną (w skali europejskiej). Natomiast w najbliższych 5 latach planowane są inwestycje rzędu 25 mln EURO - inwestycje te obejmą m.in. budowę gazociągu pomiędzy Czechami a Belgią, rozbudowę sieci energetycznych w Niemczech, a także budowę elektrowni pozbawionej emisji dwutlenku węgla. Podkreślono, że pomimo teoretycznej liberalizacji rynku energetycznego, w chwili obecnej ciężko jest mówić o możliwości dokonywania przez klientów swobodnego wyboru dostawcy. Następnie przedstawiony został program edukacji o racjonalnym wykorzystaniu energii, a na podsumowanie podkreślona została waga wsłuchiwania się w potrzeby klientów i uwzględnienia tego w wizjach rozwoju firmy i sektora energetycznego.

Przedstawiając funkcjonowanie hurtowego rynku energii, p. Marek Chodorowski, Prezes Zarządu ELNORD S.A., podsumował aktualną - negatywną - sytuację porównując wykres cen do wyników EKG pokazujących linię zbliżającą się do zera. Następnie wskazano na rozwiązanie KDT jako realnej szansy stworzenia wolnego rynku, a także na fakt, iż większa ilość energii w obrocie hurtowym wzmocni konkurencję na rynku. Natomiast jeśli chodzi o rozwiązanie KDT, to istnieje kilka zagrożeń wynikających z niejasnej legislacji; niejasności te mogą mieć wpływ na poziom cen oraz sytuację producentów-stron KDT. Niemniej jednak, posunięcie to rozpatrywane jest pozytywnie przez podmioty hurtowego rynku energii. Podkreślona została istotność transparentności rynku, również w zakresie regulacji prawnych oraz otoczenia formalnego odnoszącego się do tej kwestii. Wskazano ponadto, że bardzo ważna jest równoprawna sytuacja wszystkich uczestników rynku oraz że sytuacja ta jest znacznie zagrożona przez proces konsolidacji. Z kolei sytuacja jeśli chodzi o

możliwość wyboru dostawcy energii jest wysoce zagmatwana pod względem prawnym oraz proceduralnym, co powoduje, iż de facto odbiorcy końcowi dotychczas praktycznie nie decydowali się na tą zmianę. Aby zapobiegać zagrożeniom polskiego rynku energii szereg działań musi być podjętych. W tym procesie kluczowa będzie rola Prezesa URE, a także Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który winien zapewnić przestrzeganie zasad konkurencji na skonsolidowanym rynku energii.

Odnosząc się natomiast do powyższych prezentacji, p. Andrzej Kania wskazał, iż określona została data 1 lipca 2008 r. jako realna data wprowadzenia celów w zakresie III pakietu legislacyjnego oraz liberalizacji rynku. Fundamentalną kwestią jest kwestia regulatora - rzeczywiście musi być bardziej efektywna i energiczna rola regulatora przy jednoczesnym zachowaniu aktywności wytwórców.

Następnie wystąpił p. Marek Branicki z Infovide-Matrix S.A., który przedstawił technologiczne możliwości wsparcia sektora energetycznego. Proponowane narzędzia pozwalają na bardziej sprawne i szybkie komunikowanie się, a także na bardziej efektywne zarządzanie ogromnym zakresem procesów. W chwili obecnej widzi się ogromną konwergencję rynków np. telekomunikacyjnego i medialnego. Istnieją zatem ogromne możliwości wprowadzenia narzędzi telekomunikacyjnych w celu ułatwienia poszczególnych procesów sektora energetycznego, w szczególności w zakresie skutków wynikających z konieczności transformacji rynku po dniu 1 lipca.

Temat wsparcia technologicznego sektora energetycznego kontynuowany został w prezentacji p. Andrzeja Szymańskiego, Prezesa Zarządu Landis + Gyr Sp. z o.o. Firma ta dostarcza rozwiązania systemowe dla efektywnego zarządzania energią i lepszego poszanowania środowiska naturalnego. Podejście to powinno uwzględniać szereg istotnych czynników, a mianowicie otwartości, bezpieczeństwa i rozwojowości systemu. W dalszej części prezentacji przedstawione zostały standardowe struktury informatyczne, a także system pomiarowo-rozliczeniowy, systemy do zbierania i przetwarzania danych oraz kierowania projektami energetycznymi. Wskazano ponadto, że w Skandynawii z ogromnym powodzeniem wdrożone zostały systemy informatyczne obsługujące odbiorców rozproszonych (komunalno-bytowych) oraz że prace trwają nad wdrożeniem tej koncepcji również i w innych krajach, m.in. w Polsce.

Następna prezentacja - przedstawiona przez p. Adama Klimpela z EPC S.A. - otworzyła natomiast kolejny temat, a mianowicie rolę infrastruktury w sektorze energetycznym. Na początek przytoczona została definicja infrastruktury krytycznej wprowadzona przez ustawę z 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Wskazano również, że obszar ten regulowany jest w Dyrektywie Rady nr 2006/0276. Natomiast bezpieczeństwo systemów sterowania należy również widzieć jako kwestię kluczową. Poprzez „system sterowania” należy rozumieć systemy SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition). Systemy te podatne są - w szczególności w ostatnich latach - na ataki, ale również i inne czynniki powodują powiększenie się ryzyka w stosunku do systemów sterowania. Następnie przytoczone zostały spodziewane rodzaje ataków oraz procedury sterowania i nadzoru stacji w systemie SSiN (zdalnego sterowania). Podsumowując, p. Klimpel podkreślił, iż prace związane z bezpieczeństwem Infrastruktury Krytycznej elektroenergetyki powinny dotyczyć lecz nie ograniczać się do opracowania standardów bezpieczeństwa obowiązujących wszystkich uczestników procesu, opracowania zasad komunikacji i wymiany informacji między uczestnikami, doskonalenia planów ochrony i odbudowy KSE, ale także do opracowania i wdrażania procedur na wypadek wystąpienia zagrożeń, przeprowadzenia analiz podatności infrastruktury teleinformatycznej krajowej elektroenergetyki na „cyber ataki” i zaproponowanie środków zaradczych oraz opracowania środków poprawy bezpieczeństwa elektroenergetyki

Odnosząc się natomiast do tematu efektywności energetycznej oraz białych certyfikatów, prof. Żmijewski przedstawił w swojej prezentacji kierunki rozwoju oraz wdrożenia tego systemu. Podkreślone zostało, że białe certyfikaty istnieją w trzech różnych podobszarach - użytkowania, dystrybucji i przesyłu i wytwarzania (choć podział widoczny jest tylko w chwili uzyskania uprawnienia do emisji), a także, że dotyczą one modernizacji sieci elektroenergetycznych, gazowych i ciepłowniczych. System białych certyfikatów przeznaczony jest ponadto dla każdego rodzaju podmiotu (zakłada ich równouprawnienie) oraz kieruje się szeregiem zasad - m.in. zasadą otwartości (system może współpracować z każdym innym systemem), zasadą „żarówki” (jeśli inwestycja przewidziana jest na okres krótszy niż 15 lat to uwzględnia się jedynie część ułamkową) oraz zasadą „fabryki spinaczy”. Kolejną zasadą - przyjętą za modelem włoskim - jest zasada audytu, który może mieć dwie formy: dla prostych działań - audyt pro forma na jednej stronie papieru w formacie A4; natomiast dla złożonych inwestycji przewidziany jest audyt bilansu oszczędności (poziom

oszczędności stanowi deklarację inwestora, za który inwestor odpowiada). W ramach tego systemu przewidziane jest minimum biurokracji. Inwestorzy przygotowują inwestycje i przystępują do przetargu, a po wygranym przetargu mogą nawet sprzedać certyfikaty. Natomiast firmy obrotu kupują te certyfikaty bądź je wytwarzają. Strategia w tym zakresie zostanie sformułowana przez Ministerstwo Gospodarki. Natomiast odnosząc się do samego przetargu podkreślono, iż przetarg nie zakłada udziału jakichkolwiek decyzji administracyjnych oraz że w związku z tym utrudnia jakąkolwiek korupcję.

W swojej prezentacji, przedstawiciel Związku Pracodawców „Polskie Szkło” p. Tomasz Chruszczow zaprezentował poglądy przemysłu hutniczego w zakresie udziału przemysłu w osiągnięciu strategicznych celów programu 3 x 20 do 2020. Na otwarcie przedstawione została teza, iż musimy zbudować potencjał do redukcji emisji dla całego kraju. Natomiast 3 x 20 % powinno oznaczać 20 % mniejszą (co najmniej) emisję GHG (niż w 1990), 20 % mniejsze zużycie energii elektrycznej w stosunku do scenariusza BAU, (wyrażone w zużyciu energii pierwotnej), 20 % udział energii odnawialnej w generowaniu energii, a także 10 % udział biopaliw w rynku.

Wskazano ponadto, iż większa efektywność energetyczna pomoże w realizacji wszystkich powyższych celów. Europa musi stać się możliwie niezależna od zewnętrznych dostaw energii. Trzeba zbudować bezpieczeństwo energetyczne oparte nie tylko na wielkości dostaw, ale przede wszystkim na efektywności i wykorzystaniu zasobów odnawialnych. Sam przemysł nie osiągnie takiego postępu ponieważ lata regulacji, EU ETS, IPPC, a przede wszystkim koszty energii spowodowały, że odpowiadamy za mniej niż 50% emisji w EU. Zatem trzeba objąć działaniami wszystkie dziedziny życia społecznego i gospodarczego. W dalszej części prezentacji p. Chruszczow wskazał, iż prawidłowy rozwój gospodarczy wymaga bezpieczeństwa dostaw, w szczególności jeśli chodzi o surowce i energię. Ponadto potrzebne jest bezpieczeństwo techniczne oraz systemu finansowego, a nade wszystko muszą być utworzone korzystne ramy prawne, co będzie wymagało zmiany w istniejącej legislacji.

Natomiast szansą dla rozwoju gospodarczego Polski jest rozwój nowych sektorów rolnictwa (np. uprawa winorośli w Polsce i Wielkiej Brytanii), ale również powstanie nowe regionów turystycznych (pod warunkiem stworzenia odpowiedniej infrastruktury). Istnieją gałęzie przemysłu, które mogą pomóc w rozwiązaniu wielu problemów związanych z adaptacją do zmian klimatu, a konsumpcja energii związana z wytwarzaniem ich wyrobów

jest znacznie mniejsza od zaoszczędzanej dzięki tym wyrobom. Niestety jednak praktycznie nie istnieją bodźce skierowane do kluczowych sektorów takich jak publiczny i mieszkalnictwa. Media i władze najchętniej pokazują na przemysł – a problem jest gdzie indziej - brakuje prac badawczo – rozwojowych nad nowymi technologiami na lata po 2020. W szczególności, w sektorze publicznym trzeba usunąć bariery w dostępie sektora publicznego do energooszczędnych produktów i usług. Podsumowując wskazano na to, iż należy wspierać wykorzystanie prostych rezerw – np. transport miejski itd., a także ograniczać niską emisję.

Następna prezentacja - wygłoszona przez p. Jean-Marie Devos, Sekretarza Generalnego Eurogas, przedstawiła natomiast oddziaływanie III pakietu legislacyjnego na rynek gazu. P. Devos rozpoczął swoje wystąpienie przedstawiając zasięg gazociągów oraz relacje pomiędzy europejskimi dostawcami gazu. Następnie przedstawione zostały obszary zainteresowania Eurogasu: rynek wewnętrzny, bezpieczeństwo dostaw, konkurencyjność, efektywność energetyczna, grupa ds. koordynacji gazu, forum ds. zrównoważonego rozwoju itp.. Przypomniano uczestnikom spotkania, iż III pakiet legislacyjny ma swój wpływ również na rynek gazu, w ramach którego to zagadnienia przedstawiona genezę powstania tego pakietu. Pan Devos następnie przybliżył te postanowienia Pakietu, które mają szczególne znaczenie w odniesieniu do gazu naturalnego, a mianowicie propozycję dyrektywy nowelizującej Dyrektywę 2003/55/WE o wspólnych regułach dla rynku wewnętrznego w zakresie gazu naturalnego oraz szereg innych proponowanych i przyjętych dokumentów prawnych. Odnosząc się natomiast do unbundlingu własnościowego, p. Devos wyraził pogląd, że bardzo ciężko jest mówić o takim mechanizmie w odniesieniu do sektora, w którym większa część podmiotów stanowi własność państwową. Ponadto, wskazano na kluczowe znaczenie promocji współpracy regionalnej wyrażającej się we współpracy operatorów sieciowych oraz jednolitości ram regulacyjnych.

W stosunku do zagadnienia promocji nowej infrastruktury podkreślono, iż wyjątki mogą być przyznawane (ale tylko na określony okres czasu) dla kluczowych nowych infrastruktur. Konkludując natomiast prezentację, p. Devos przedstawił przyszłe działania w zakresie utworzenia wewnętrznego rynku energii. Działania te obejmują oficjalne przedstawienie - przez Komisję Europejską - Wewnętrznego Rynku Energii oraz szereg etapów formalnych (np. spotkania grup roboczych - od końca września 2007).

Na zakończenie części merytorycznej konferencji zaproszono p. Andrzeja Lipko, niezależnego eksperta energetycznego, byłego Prezesa Zarządu PGNiG do zabrania głosu nt. liberalizacji rynku. Polski rynek gazu jest trudny do liberalizacji ze względu na to, że jedynie 1/3 gazu jest pochodzenia krajowego (cena ok. 100 USD), podczas gdy reszta pochodzi z importu i ma znacznie wyższą cenę (ok. 270-300 USD). Zachodzi zatem administracyjne blokowanie liberalizacji. Ponadto, podkreślane jest cały czas pojęcie bezpieczeństwa energetycznego, które jest używane często błędnie przez szeroką gamę różnych podmiotów. Bardzo ważne jest, aby pod bezpieczeństwem energetycznym rozumiało się efektywne i terminowe dostawy energii do odbiorcy końcowego. W zakresie natomiast dywersyfikacji warto zwrócić uwagę na kwestię dywersyfikacji dróg dostaw oraz dywersyfikacji źródeł zaopatrzenia. Zwrócono uwagę na fakt, iż ostatni dokument w tym obszarze mówi o łącznikach systemowych Polski z sąsiadami, co nie może mieć miejsce dopóki nie będzie zbudowany gazociąg na morzu bałtyckim.

Podsumowując konferencję, prof. Żmijewski powiedział, że gdyby rząd częściej chciał dyskutować na takie tematy, to mielibyśmy o wiele mniej wątpliwości i kwestii niejasnych w zakresie rozwoju rynku energetycznego. Z drugiej strony zostało podkreślono, iż Unia powinna rozumieć naszą sytuację i nie oczekiwać zbyt dużych zmian zbyt szybko, należy bowiem pamiętać, iż w Unii te same zmiany co u nas mają zajść w ciągu zaledwie *kilku* lat zachodziły w ciągu *kilkudziesięciu* lat.